

I. ACCIDENTE DE MUNCĂ

A. Legislație

Potrivit art. 5 lit. g) din Legea nr. 319/2006, prin accident de muncă se înțelege vătămarea violentă a organismului, precum și intoxicația acută profesională, care au loc în timpul procesului de muncă sau în îndeplinirea îndatoririlor de serviciu și care provoacă incapacitate temporară de muncă de cel puțin 3 zile calendaristice, invaliditate ori deces.

În sensul prevederilor art. 5 lit. g), din Legea nr. 319/2006, este, de asemenea, accident de muncă:

a) accidentul suferit de persoane aflate în vizita în întreprindere și/sau unitate, cu permisiunea angajatorului;

b) accidentul suferit de persoanele care îndeplinesc sarcini de stat sau de interes public, inclusiv în cadrul unor activități culturale, sportive, în țara sau în afară granițelor țării, în timpul și din cauza îndeplinirii acestor sarcini;

c) accidentul survenit în cadrul activităților cultural-sportive organizate, în timpul și din cauza îndeplinirii acestor activități;

d) accidentul suferit de orice persoană ca urmare a unei acțiuni întreprinse din propria inițiativă pentru salvarea de vieți omenești, precum și accidentul suferit în timpul intervenției de urgență sau al pregătirii în vederea participării la aceasta, pe durata efectuării serviciului de voluntariat organizat conform prevederilor legale.

e) accidentul suferit de orice persoană, ca urmare a unei acțiuni întreprinse din proprie inițiativă pentru prevenirea ori înlăturarea unui pericol care amenința avutul public și privat;

f) accidentul cauzat de activități care nu au legătura cu procesul muncii, dacă se produce la sediul persoanei juridice sau la adresa persoanei fizice, în calitate de angajator, ori în alt loc de muncă organizat de aceștia, în timpul programului de muncă, și nu se datorează culpei exclusive a accidentatului;

g) accidentul de traseu, dacă deplasarea s-a făcut în timpul și pe traseul normal de la domiciliul lucrătorului la locul de muncă organizat de angajator și invers;

h) accidentul suferit în timpul deplasării de la sediul persoanei juridice sau de la adresa persoanei fizice la locul de muncă sau de la un loc de muncă la altul, pentru îndeplinirea unei sarcini de muncă;

i) accidentul suferit în timpul deplasării de la sediul persoanei juridice sau de la adresa persoanei fizice la care este încadrată victima, ori de la orice alt loc de muncă organizat de acestea, la o altă persoană juridică sau fizică, pentru îndeplinirea sarcinilor de muncă, pe durata normală de deplasare;

j) accidentul suferit înainte sau după încetarea lucrului, dacă victima prelua sau preda uneltele de lucru, locul de muncă, utilajul ori materialele, dacă schimba îmbrăcămintea personală, echipamentul individual de protecție sau orice alt echipament pus la dispoziție de angajator, dacă se afla în baie ori în spălător sau dacă se deplasa de la locul de muncă la ieșirea din întreprindere sau unitate și invers;

k) accidentul suferit în timpul pauzelor regulamentare, dacă acesta a avut loc în locuri organizate de angajator, precum și în timpul și pe traseul normal spre și de la aceste locuri;

l) accidentul suferit de lucrători ai angajatorilor români sau de persoane fizice române, delegați pentru îndeplinirea îndatoririlor de serviciu în afară granițelor țării, pe durata și traseul prevăzute în documentul de deplasare;

m) accidentul suferit de personalul român care efectuează lucrări și servicii pe teritoriul altor țări, în baza unor contracte, convenții sau în alte condiții prevăzute de lege, încheiate de persoane juridice române cu parteneri străini, în timpul și din cauza îndeplinirii îndatoririlor de serviciu;

n) accidentul suferit de cei care urmează cursuri de calificare, recalificare sau perfecționare a pregătirii profesionale, în timpul și din cauza efectuării activităților aferente stagiului de practică;

o) accidentul determinat de fenomene sau calamități naturale, cum ar fi furtuna, viscol, cutremur, inundație, alunecări de teren, trăsnet (electrocutare), dacă victima se afla în timpul procesului de muncă sau în îndeplinirea îndatoririlor de serviciu;

p) dispariția unei persoane, în condițiile unui accident de muncă și în împrejurări care îndreptățesc presupunerea decesului acesteia;

q) accidentul suferit de o persoană aflată în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu, ca urmare a unei agresiuni.

(2) În situațiile menționate la alin. (1) lit. g), h), i) și l), deplasarea trebuie să se facă fără abateri nejustificate de la traseul normal și, de asemenea, transportul să se facă în condițiile prevăzute de reglementările de securitate și sănătate în munca sau de circulație în vigoare.

Accidentele de muncă se clasifică, în raport cu urmările produse și cu numărul persoanelor accidentate, în:

a) accidente care produc incapacitate temporară de muncă de cel puțin 3 zile calendaristice;

b) accidente care produc invaliditate;

c) accidente mortale;

d) accidente colective, când sunt accidentate cel puțin 3 persoane în același timp și din aceeași cauză.

Înregistrarea accidentului de muncă se face pe baza procesului-verbal de cercetare.

Accidentul de muncă înregistrat de angajator se raportează de către acesta la inspectoratul teritorial de muncă, precum și la asigurator, potrivit legii.

Bolile profesionale

Articolul 33: În sensul prevederilor art. 5 lit. h), afecțiunile suferite de elevi și studenți în timpul efectuării instruirii practice sunt, de asemenea, boli profesionale.

Articolul 34: (1) Declararea bolilor profesionale este obligatorie și se face de către medicii din cadrul autorităților de sănătate publică teritoriale și a municipiului București. (2) Cercetarea cauzelor îmbolnăvirilor profesionale, în vederea confirmării sau infirmării lor, precum și stabilirea de măsuri pentru prevenirea altor îmbolnăviri se fac de către specialiștii autorităților de sănătate publică teritoriale, în colaborare cu inspectorii din inspectoratele teritoriale de muncă. (3) Declararea bolilor profesionale se face pe baza procesului-verbal de cercetare. (4) Bolile profesionale nou-declarate se raportează lunar de către autoritatea de sănătate publică teritorială și a municipiului București la Centrul național de coordonare metodologică și informare privind bolile profesionale din cadrul Institutului de Sănătate Publică București, la Centrul de Calcul și Statistica Sanitară București, precum și la structurile teritoriale ale asiguratorului stabilit conform legii. (5) Intoxicația acută profesională se declară, se cercetează și se înregistrează atât ca boala profesională, cât și ca accident de muncă.

În cazul accidentelor de circulație produse pe drumurile publice, soldate cu decesul victimelor, în care printre victime sunt și persoane aflate în îndeplinirea unor îndatoriri de serviciu, serviciile poliției rutiere vor comunica evenimentul la inspectoratul teritorial de muncă din județul pe raza căruia s-a produs.

Accidentul suferit de orice persoană, ca urmare a unei acțiuni întreprinse din proprie inițiativă pentru salvarea de vieți omenești sau accidentul suferit de orice persoană, ca urmare a unei acțiuni întreprinse din proprie inițiativă pentru prevenirea ori înlăturarea unui pericol care amenință avutul public și privat dacă a avut loc în afara întreprinderii și/sau unității și nu a avut nici o legătură cu aceasta, va fi comunicat inspectoratului teritorial de muncă pe raza căruia s-a produs, de către orice persoană care are cunoștință despre producerea evenimentului.

Cercetarea accidentelor de munca se efectuează astfel:

– de către persoana juridică în cazul accidentului care a produs incapacitate temporară de munca;

– de către inspectoratele teritoriale de munca în cazul accidentelor care au produs invaliditate, deces, al accidentelor colective, precum și în cazul accidentelor de muncă ce au produs incapacitate temporară de muncă salariaților angajați la persoane fizice;

– de către Ministerul Muncii și Solidarității Sociale în cazul accidentelor de muncă colective, generate de unele evenimente deosebite, precum avariile sau exploziile;

– de către autoritatea de sănătate publică în cazul suspiciunilor de boală profesională.

Grupuri sensibile la riscuri

Articolul 35: Grupurile sensibile la riscuri specifice, cum ar fi: femeile gravide, lehuzele sau femeile care alăptează, tinerii, precum și persoanele cu dizabilități, trebuie protejate împotriva pericolelor care le afectează în mod specific.

Articolul 36: Angajatorii au obligația sa amenajeze locurile de muncă ținând seama de prezenta grupurilor sensibile la riscuri specifice. Asigurarea pentru accidente de muncă și boli profesionale este reglementată de Legea nr. 346/2002.

Potrivit art. 1 din acest act normativ, asigurarea pentru accidente de muncă și boli profesionale reprezintă o asigurare de persoane, face parte din sistemul de asigurări sociale, este garantată de stat și cuprinde raporturi specifice prin care se asigură protecția socială a salariaților împotriva diminuării sau pierderii capacității de muncă și decesului acestora ca urmare a accidentelor de muncă și a bolilor profesionale.

Sănătatea și securitatea în muncă:

Prin intermediul său se garantează un ansamblu de servicii și prestații în beneficiul persoanelor asigurate în vederea:

a) promovării sănătății și securității în muncă și prevenirii accidentelor de muncă și a bolilor profesionale;

b) diminuării și compensării consecințelor accidentelor de muncă și ale bolilor profesionale.

Conform Legii nr. 346/2002, nu numai asigurarea este în sarcina angajatorului, ci și riscul profesional art. 3 lit. a) și b).

Art. 5 din lege dispune că sunt asigurate obligatoriu:

a) persoanele care desfășoară activități pe baza unui contract individual de muncă, a unui raport de serviciu, contract de mandat și contract de management;

b) persoanele care își desfășoară activitatea în funcții electivă sau care sunt numite în cadrul autorității executive, legislative ori judecătorești, pe durata mandatului, precum și membrii

cooperatori dintr-o organizație a cooperăției meșteșugărești, ale căror drepturi și obligații sunt asimilate, în condițiile prezentei legi, cu ale persoanelor prevăzute la lit. a);

c) persoanele care beneficiază de indemnizație de șomaj, pe toată durata efectuării practicii profesionale în cadrul cursurilor organizate potrivit legii;

d) ucenicii, elevii și studenții, toată durata efectuării practicii profesionale;

e) pensionarii sistemului public de pensii aflați în invaliditate ca urmare a unui accident de muncă sau boală profesională;

f) voluntarii care își desfășoară activitatea în cadrul serviciilor de urgență voluntare, în baza contractului de voluntariat, pe perioada participării la intervenții sau la pregătiri în vederea participării la acestea, conform prevederilor O.G. nr. 88/2001 privind înființarea, organizarea și funcționarea serviciilor publice comunitare pentru situații de urgență.

Mai sunt asigurați obligatoriu și:

– angajații români care prestează muncă în străinătate din dispoziția angajatorilor români, în condițiile legii și ale Regulamentelor europene sau acordurilor internaționale privind coordonarea sistemelor de securitate socială, după caz;

– cetățenii străini sau apatrizii încadrați cu contract individual de muncă, care prestează muncă pentru un angajator român;

Sunt asimilați persoanelor asigurate cetățenii statelor membre ale UE, SEE și Confederației Elvețiene care prestează muncă pe teritoriul României în baza regulamentelor europene sau acordurilor internaționale privind coordonarea sistemelor de securitate socială nr. 883/2004 și 987/2009, după caz (art. 7).

Raporturile de asigurare se stabilesc între angajator și asigurător, pentru persoanele asigurate prevăzute la art. 5 și 7 (angajații români, care prestează muncă în străinătate din dispoziția angajatorilor români, precum și străinii și apatrizii, cu domiciliul sau reședința în România, care muncesc pentru angajatori români). Calitatea de asigurător o are Casa Națională de Pensii Publice. Potrivit art. 220¹ C. fisc., contribuabilii obligați la plata contribuției asiguratorii pentru muncă sunt, după caz:

a) persoanele fizice și juridice care au calitatea de angajatori sau sunt asimilate acestora, pentru cetățenii români, cetățeni ai altor state sau apatrizii, pe perioada în care au, conform legii, domiciliul sau reședința în România, cu respectarea prevederilor legislației europene aplicabile în domeniul securității sociale, precum și a acordurilor privind sistemele de securitate socială la care România este parte;

b) persoanele fizice cetățeni români, cetățenii altor state sau apatrizii, pe perioada în care au, conform legii, domiciliul sau reședința în România, și care realizează în România venituri din salarii sau asimilate salariilor de la angajatori din state care nu intră sub incidența legislației europene aplicabile în domeniul securității sociale, precum și a acordurilor privind sistemele de securitate socială la care România este parte.

Cota contribuției asiguratorie pentru muncă este de 2,25%. Din aceasta, un procent de 5% se virează Sistemului de asigurare pentru accidente de muncă și boli profesionale. În conformitate cu prevederile art. 18 din Legea nr. 346/2002, asigurații au dreptul la următoarele prestații și servicii:

a) reabilitare medicală și recuperarea capacității de muncă;

b) reabilitare și reconversie profesională;

c) indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă;

d) indemnizație pentru trecerea temporară în alt loc de muncă și indemnizație pentru reducerea timpului de muncă;

- e) compensații pentru atingerea integrității;
- f) despăgubiri în caz de deces;
- g) rambursări de cheltuieli.
- h) pensie invaliditate ca urmare a unui accident de muncă sau boală profesională;
- i) pensie de urmaș în cazul decesului ca urmare a unui accident de muncă sau boală profesională”.

Art. 180: (1) Angajatorul are obligația să organizeze instruirea angajaților săi în domeniul securității și sănătății în muncă. (2) Instruirea se realizează periodic, prin modalități specifice stabilite de comun acord de către angajator, împreună cu comitetul de securitate și sănătate în muncă și cu sindicatul sau, după caz, cu reprezentanții salariaților. (3) Instruirea prevăzută la alin. (2) se realizează obligatoriu în cazul noilor angajați, al celor care își schimbă locul de muncă sau felul muncii și al celor care își reiau activitatea după o întrerupere mai mare de 6 luni. În toate aceste cazuri instruirea se efectuează înainte de începerea efectivă a activității. (4) Instruirea este obligatorie și în situația în care intervin modificări ale legislației în domeniu.

Textul este dezvoltat de dispozițiile Legii nr. 319/2006, precum și de Normele metodologice de aplicare a acestei legi, aprobate prin H.G. nr. 1425/2006. Potrivit dispozițiilor Legii nr. 319/2006, angajatorul trebuie să asigure condiții pentru ca fiecare lucrător să primească o instruire suficientă și adecvată în domeniul securității și sănătății în muncă, în special sub formă de informații și instrucțiuni de lucru, specifice locului de muncă și postului său:

- a) la angajare;
- b) la schimbarea locului de muncă sau la transfer;
- c) la introducerea unui nou echipament de muncă sau a unor modificări ale echipamentului existent;
- d) la introducerea oricărei noi tehnologii sau proceduri de lucru;
- e) la executarea unor lucrări speciale.

Instruirea trebuie să fie:

- a) adaptată evoluției riscurilor sau apariției unor noi riscuri;
- b) periodică și ori de câte ori este necesar (art. 20).

Instruirea nu poate fi realizată pe cheltuiala lucrătorilor și/sau a reprezentanților acestora. Ea trebuie să se realizeze în timpul programului de lucru (art. 21). În conformitate cu prevederile Normelor amintite, instruirea are ca scop însușirea cunoștințelor și formarea deprinderilor de securitate și sănătate în muncă (art. 75). Ea se efectuează în timpul programului de lucru și este considerată timp de muncă (art. 76).

Instruirea cuprinde 3 faze:

- a) instruirea introductivă – generală;
- b) instruirea la locul de muncă;
- c) instruirea periodică (art. 77).

Rezultatul instruirii se consemnează fișa de instruire individuală (art. 81).

Instruirea introductiv-generală se face:

- a) la angajarea lucrătorilor definiți conform art. 5 lit. a) din lege;
- b) lucrătorilor detașați de la o întreprindere și/sau unitate la alta;
- c) lucrătorilor delegați de la o întreprindere și/sau unitate la alta;
- d) lucrătorului pus la dispoziție de către un agent de muncă temporar (art. 93).

Scopul instruirii este de a informa despre activitățile specifice întreprinderii și/sau unității respective, riscurile pentru securitate și sănătate în muncă, precum și măsurile și activitățile de prevenire și protecție la nivelul întreprinderii și/sau unității, în general (art. 84).

Instruirea introductiv-generală se face de către:

- a) angajatorul care și-a asumat atribuțiile din domeniul securității și sănătății în muncă; sau
- b) lucrătorul desemnat; sau
- c) un lucrător al serviciului intern de prevenire și protecție; sau
- d) serviciul extern de prevenire și protecție (art. 85).

În cadrul instruirii se expun, în principal, următoarele probleme:

- a) legislația de securitate și sănătate în muncă;
- b) consecințele posibile ale necunoașterii și nerespectării legislației respective;
- c) riscurile de accidentare și îmbolnăvire profesională specifice unității;
- d) măsuri la nivelul întreprinderii și/sau unității privind acordarea primului ajutor, stingerea incendiilor și evacuarea lucrătorilor (art. 88). Instruirea se va finaliza cu verificarea însușirii cunoștințelor pe bază de teste, rezultatul verificării va fi consemnat în fișa de instruire.

Lucrătorii nu vor putea fi angajați dacă nu și-au însușit cunoștințele prezentate în instruirea introductiv-generală (art. 89).

Instruirea la locul de muncă se face după instruirea introductiv-generală și are ca scop prezentarea riscurilor pentru securitate și sănătate în muncă, precum și măsurile și activitățile de prevenire și protecție la nivelul fiecărui loc de muncă, post de lucru și/sau fiecărei funcții exercitate.

Instruirea se face tuturor lucrătorilor, inclusiv la schimbarea locului de muncă în cadrul întreprinderii și/sau al unității (art. 90); se realizează de către conducătorul direct al locului de muncă, în grupe de maximum 20 de persoane (art. 91). Durata instruirii nu va fi mai mică de 8 ore și se stabilește prin instrucțiuni proprii de către conducătorul locului de muncă respectiv, împreună cu:

- a) angajatorul care și-a asumat atribuțiile din domeniul securității și sănătății în muncă sau
- b) lucrătorul desemnat sau
- c) un lucrător al serviciului intern de prevenire și protecție sau
- d) serviciul extern de prevenire și protecție (art. 92).

Instruirea la locul de muncă va cuprinde:

- a) informații privind riscurile de accidentare și îmbolnăvire profesională specifice locului de muncă și/sau postului de lucru;
- b) prevederile instrucțiunilor proprii elaborate pentru locul de muncă și/sau postul de lucru;
- c) măsuri la nivelul locului de muncă și/sau postului de lucru privind acordarea primului ajutor, stingerea incendiilor și evacuarea lucrătorilor;
- d) prevederi ale reglementărilor de securitate și sănătate în muncă privind activități specifice ale locului de muncă și/sau postului de lucru;
- e) instruirea la locul de muncă va include în mod obligatoriu demonstrații practice privind activitatea pe care persoana respectivă o va desfășura și exerciții practice privind utilizarea echipamentului individual de protecție, a mijloacelor de alarmare, intervenție, evacuare și de prim ajutor (art. 93).

Începerea efectivă a activității la postul de lucru de către lucrătorul instruit se face numai după verificarea cunoștințelor de către șeful ierarhic superior celui care a făcut instruirea și se consemnează în fișa de instruire individuală (art. 94).

Instruirea periodică se face tuturor lucrătorilor de către conducătorul locului de muncă și are drept scop reînprospătarea și actualizarea cunoștințelor în domeniul securității și sănătății în muncă (art. 95).

Intervalul dintre două instruirii periodice nu va fi mai mare de 6 luni, iar pentru personalul tehnico-administrativ va fi de cel mult 12 luni (art. 96).

Instruirea periodică se face suplimentar celei programate în următoarele cazuri:

- a) când un lucrător a lipsit peste 30 de zile lucrătoare;
- b) când au apărut modificări ale prevederilor de securitate și sănătate în muncă privind activități specifice ale locului de muncă și/sau postului de lucru sau ale instrucțiunilor proprii, inclusiv datorită evoluției riscurilor sau apariției de noi riscuri în unitate;
- c) la reluarea activității după accident de muncă;
- d) la executarea unor lucrări speciale;
- e) la introducerea unui echipament de muncă sau a unor modificări ale echipamentului existent;
- f) la modificarea tehnologiilor existente sau procedurilor de lucru;
- g) la introducerea oricărei noi tehnologii sau a unor proceduri de lucru (art. 98).

Durata acestei instruirii nu va fi mai mică de 8 ore și se stabilește în instrucțiuni proprii de către conducătorul locului de muncă respectiv, împreună cu: a) angajatorul care și-a asumat atribuțiile din domeniul securității și sănătății în muncă; sau

- b) lucrătorul desemnat; sau
- c) un lucrător al serviciului intern de protecție și prevenire; sau
- d) serviciul extern de protecție și prevenire (art. 99).

Art. 181. (1) Locurile de muncă trebuie să fie organizate astfel încât să garanteze securitatea și sănătatea salariaților.

(2) Angajatorul trebuie să organizeze controlul permanent al stării materialelor, utilajelor și substanțelor folosite în procesul muncii, în scopul asigurării sănătății și securității salariaților.

(3) Angajatorul răspunde pentru asigurarea condițiilor de acordare a primului ajutor în caz de accidente de muncă, pentru crearea condițiilor de preîntâmpinare a incendiilor, precum și pentru evacuarea salariaților în situații speciale și în caz de pericol iminent.

Textul reglementează măsurile concrete, tehnica organizatorică pe care trebuie să le întreprindă angajatorul în ceea ce privește organizarea activității locurilor de muncă, procurarea materialelor, utilajelor și substanțelor folosite în procesul activității, precum și în contactul permanent al stării (calității) acestora, în scopul garantării, asigurării sănătății și securității în muncă [alin. (1) și (2)]. În acest sens, s-a reținut că dreptul salariaților la securitate și sănătate în muncă, garantat de art. 41 alin. (2) din Constituția României, de art. 39 alin. (1) lit. f) C. mun. și de prevederile legislației speciale aplicabile în domeniu, constituie un drept fundamental, căruia îi corespunde obligația corelativă și permanentă, pe parcursul executării contractului de muncă, a angajatorului de a lua măsurile ce se impun pentru protejarea sănătății angajaților, pentru evitarea oricăror riscuri de îmbolnăvire la locul de muncă, pentru informarea salariaților în privința existenței unor asemenea stări de pericol și, implicit, de a dezdăuna salariații pentru prejudiciile cauzate, în cazul nerespectării acestor îndatoriri.

Totodată, angajatorul trebuie să întreprindă alte măsuri organizatorice, care nu au legătură cu locurile de muncă, ci acestea se referă la înființarea și funcționarea spațiilor prim ajutor, în caz de accidente de muncă, a instalațiilor de preîntâmpinare a incendiilor, asigurării căilor de evacuare a salariaților în situații speciale și în caz de pericol iminent [alin. (3)].

Art. 182: (1) Pentru asigurarea securității și sănătății în muncă instituția abilitată prin lege poate dispune limitarea sau interzicerea fabricării, comercializării, importului ori utilizării cu orice titlu a substanțelor și preparatelor periculoase pentru salariați. (2) Inspectorul de muncă poate, cu avizul medicului de medicină a muncii, să impună angajatorului să solicite

organismelor competente, contra cost, analize și expertize asupra unor produse, substanțe sau preparate considerate a fi periculoase, pentru a cunoaște compoziția acestora și efectele pe care le-ar putea produce asupra organismului uman.

Art. 182 instituie controlul asigurării securității și sănătății în muncă, exercitat de inspecția muncii, în ceea ce privește produsele, substanțele și preparatele periculoase prezente (sau cu care se lucrează) la locurile de muncă.

Două măsuri esențiale sunt prevăzute:

- analiza și expertiza unor produse, substanțe sau preparate considerate a fi periculoase, dispuse de inspectorul de muncă;
- limitarea sau interzicerea fabricării, comercializării, importului ori utilizării substanțelor și preparatelor periculoase¹,,

B. Doctrină

Sfera de cuprindere a noțiunii de accident de muncă s-a modificat în timp în funcție de reglementările referitoare la persoanele vizate, locul în care se găsesc, sarcinile executate și intervalul de timp în care a survenit evenimentul.

În prezent, prin accident de muncă se înțelege, potrivit art. 5 lit. g) din Legea nr. 319/2006, vătămarea violentă a organismului precum și intoxicația acută profesională, care au loc în timpul procesului de muncă sau în îndeplinirea îndatoririlor de serviciu și care provoacă incapacitate temporară de muncă cel puțin 3 zile calendaristice, invaliditate ori deces. Intoxicația acută profesională se declară, se cercetează și se înregistrează și ca accident de muncă și ca boală profesională, dacă expunerea lucrătorului este instantanee și accidentală [art. 34 alin. (5)]. Este o normă care reia, identic, reglementarea anterioară.

Într-o viziune, într-adevăr, largă și cuprinzătoare, se consideră accidente de muncă, în sensul art. 5 lit. g), și următoarele:

- accidentul suferit de persoane aflate în vizită în întreprindere și/sau unitate, cu permisiunea angajatorului;
- accidentul suferit de persoanele care îndeplinesc sarcini de stat sau de interes public, inclusiv în cadrul unor activități culturale, sportive, în țară sau în afara granițelor țării, în timpul și din cauza îndeplinirii acestor sarcini;
- accidentul survenit în cadrul activităților cultural-sportive organizate, în timpul și din cauza îndeplinirii acestor activități;
- accidentul suferit de orice persoană, ca urmare a unei acțiuni întreprinse din proprie inițiativă pentru:
 - salvarea de vieți omenești;
 - prevenirea ori înlăturarea unui pericol care amenință avutul public și privat;
- accidentul cauzat de activități care nu au legătură cu procesul muncii, dacă se produce la sediul persoanei juridice sau la adresa persoanei fizice, în calitate de angajator, ori în alt loc de muncă organizat de aceștia, în timpul programului de muncă și nu se datorează culpei exclusive a accidentatului;
- accidentul de traseu, dacă deplasarea s-a făcut în timpul și pe traseul normal de la domiciliul lucrătorului la locul de muncă organizat de angajator și invers;

¹ A. Țiclea, *Codul muncii. Legislație conexă. Comentarii. Jurisprudență*, Ed. Universul Juridic, București, 2020, pp. 749-755.

– accidentul suferit în timpul deplasării de la sediul persoanei juridice sau de la adresa persoanei fizice la locul de muncă sau de la un loc de muncă la altul, pentru îndeplinirea unei sarcini de muncă;

– accidentul suferit în timpul deplasării de la sediul persoanei juridice sau de la adresa persoanei fizice la care este încadrată victima, ori de la orice alt loc de muncă organizat de acestea, la o altă persoană juridică sau fizică, pentru îndeplinirea sarcinilor de muncă, pe durata normală de deplasare;

– accidentul suferit înainte sau după încetarea lucrului, dacă victima prelua sau preda uneltele de lucru, locul de muncă, utilajul ori materialele, dacă schimba îmbrăcămintea personală, echipamentul individual de protecție sau orice alt echipament pus la dispoziție de angajator, dacă se afla în baie ori în spălător sau dacă se deplasa de la locul de muncă la ieșirea din întreprindere sau unitate și invers;

– accidentul suferit în timpul pauzelor regulamentare, dacă acesta a avut loc în locuri organizate de angajator, precum și în timpul și pe traseul normal spre și de la aceste locuri;

– accidentul suferit de lucrători ai angajatorilor români sau de persoane fizice române, delegați pentru îndeplinirea îndatoririlor de serviciu în afara granițelor țării, pe durata și traseul prevăzute în documentul de deplasare;

– accidentul suferit de personalul român care efectuează lucrări și servicii pe teritoriul altor țări, în baza unor contracte, convenții sau în alte condiții prevăzute de lege, încheiate de persoane juridice române cu parteneri străini, în timpul și din cauza îndeplinirii îndatoririlor de serviciu;

– accidentul suferit de cei care urmează cursuri de calificare, recalificare sau perfecționare a pregătirii profesionale, în timpul și din cauza efectuării activităților aferente stagiului de practică;

– accidentul determinat de fenomene sau calamități naturale, cum ar fi furtună, viscol, cutremur, inundație, alunecări de teren, trăsnet (electrocutare), dacă victima se află în timpul procesului de muncă sau în îndeplinirea îndatoririlor de serviciu;

– accidentul suferit de o persoană aflată în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu, ca urmare a unei agresiuni;

– dispariția unei persoane, în condițiile unui accident de muncă și în împrejurări care îndreptățesc presupunerea decesului acesteia.

De principiu, ori de câte ori este vorba despre un accident de traseu, deplasarea trebuie să se facă: fără abateri nejustificate de la traseul normal; în condițiile prevăzute de reglementările de securitate și sănătate în muncă sau de circulație în vigoare. Se integrează acestui accident de traseu și accidentul produs în timpul deplasării lucrătorului mobil la primul client și de la ultimul client la domiciliul său.

În raport cu urmările produse și cu numărul persoanelor accidentate, art. 31 din lege dispune că accidentele de muncă se clasifică în:

– accidente care produc incapacitate temporară de muncă de cel puțin 3 zile calendaristice;

– accidente care produc invaliditate;

– accidente mortale;

– accidente colective, când, așa cum am arătat, sunt accidentate cel puțin 3 persoane în același timp și din aceeași cauză.

Înregistrarea accidentului de muncă se face de către organul abilitat să îl cerceteze și de către angajator, pe baza procesului-verbal de cercetare.

Accidentul de muncă produs în timpul prestării unor servicii pe bază de contract, comandă sau alte forme legale încheiate în întreprinderea și/sau unitatea unui angajator, alta decât cea la care este încadrată victima, se înregistrează potrivit clauzelor prevăzute în acest sens, în documentele încheiate.

Accidentul de muncă produs în timpul prestării unor servicii, pe bază de comandă, la domiciliul clientului, se înregistrează de către angajatorul la care este sau a fost angajată victima.

Accidentul de muncă suferit de o persoană, aflată în îndeplinirea îndatoririlor de serviciu în întreprinderea și/sau unitatea altui angajator, se înregistrează de către angajatorul răspunzător de conducerea și/sau de organizarea activității care a avut ca urmare producerea accidentului.

Accidentele suferite în timpul stagiului de practică profesională de către elevi, studenți, ucenici și șomeri în perioada de reconversie profesională se înregistrează de către angajatorul la care se efectuează practica.

Accidentul de muncă suferit de o persoană, în cadrul activităților cultural-sportive, în timpul și din cauza îndeplinirii acestor activități, se înregistrează de către instituția sau angajatorul care a organizat acțiunea respectivă.

Accidentul de muncă produs ca urmare a unei acțiuni întreprinse de o persoană, din proprie inițiativă, pentru salvarea de vieți omenești sau pentru prevenirea ori înlăturarea unui pericol grav și iminent ce amenință avutul public sau privat din întreprinderea și/sau unitatea unui angajator, se înregistrează de către angajatorul la care s-a produs accidentul.

În cazul accidentului produs ca urmare a unei acțiuni întreprinse de o persoană, din proprie inițiativă, pentru salvarea de vieți omenești sau pentru prevenirea ori înlăturarea unui pericol grav și iminent ce amenință avutul public sau privat, produs în afara unui angajator – și care nu are nicio legătură cu acesta –, înregistrarea se face de către primăria pe raza căreia s-a produs accidentul.

Accidentul de muncă de traseu se înregistrează de către angajatorul la care este angajată victima sau, după caz, de angajatorul răspunzător de conducerea și/sau de organizarea activității care a avut ca urmare producerea accidentului, conform concluziilor cercetării.

Accidentul de muncă de circulație se înregistrează de către angajatorul la care este angajată victima sau, după caz, de angajatorul răspunzător de conducerea și/sau de organizarea activității care a avut ca urmare producerea accidentului, conform concluziilor cercetării.

Accidentul produs în afara întreprinderii și/sau unității, ca urmare a neluării unor măsuri de securitate de către un alt angajator, se înregistrează de către angajatorul din vina căruia s-a produs accidentul.

Accidentul de muncă suferit de însoțitorii de încărcături, personalul de poștă de la vagoanele C.F.R., angajați ai unor angajatori care, potrivit legii, sunt obligați să delege însoțitori pentru astfel de încărcături, pe mijloace de transport ce nu le aparțin, se va înregistra de către angajatorul răspunzător de organizarea activității care a avut ca urmare producerea accidentului, sau, după caz, în condițiile clauzelor prevăzute în documentele încheiate.

În concluzie, înregistrarea accidentelor de muncă se realizează la angajator (de regulă) sau la autorități/instituții exterioare lui în raport cu locul producerii și cu circumstanțele lor concrete.

Accidentul de muncă cu invaliditate se înregistrează pe baza procesului-verbal de cercetare întocmit de inspectoratul teritorial de muncă. În baza procesului-verbal de cercetare întocmit de persoanele împuternicite prin lege, angajatorul la care se înregistrează accidentul

completează formularul pentru înregistrarea accidentului de muncă (FIAM), pentru fiecare persoană accidentată în parte.

Angajatorul la care se înregistrează accidentul anexează FIAM-ul la dosarul sau la procesul-verbal de cercetare și distribuie celelalte exemplare persoanei accidentate, inspectoratului teritorial de muncă și asiguratorului pe raza căruia își are sediul social.

În cazul în care victima unui accident de muncă a fost propusă pentru pensionare, odată cu emiterea deciziei de încadrare într-o grupă de invaliditate se va completa un exemplar FIAM care se anexează la dosarul de pensionare ce va fi înaintat unității de expertiză medicală și recuperare a capacității de muncă.²

„Potrivit art. 1 din acest act normativ, asigurarea pentru accidente de muncă și boli profesionale reprezintă o asigurare de persoane, face parte din sistemul de asigurări sociale, este garantată de stat și cuprinde raporturi specifice prin care se asigură protecția socială a salariaților împotriva diminuării sau pierderii capacității de muncă și decesului acestora ca urmare a accidentelor de muncă și a bolilor profesionale.

Sănătatea și securitatea în muncă:

Prin intermediul său se garantează un ansamblu de servicii și prestații în beneficiul persoanelor asigurate în vederea:

- a) promovării sănătății și securității în muncă și prevenirii accidentelor de muncă și a bolilor profesionale;
- b) diminuării și compensării consecințelor accidentelor de muncă și ale bolilor profesionale.

Conform Legii nr. 346/2002, nu numai asigurarea este în sarcina angajatorului, ci și riscul profesional art. 3 lit. a) și b).

Art. 5 din lege dispune că sunt asigurate obligatoriu:

- a) persoanele care desfășoară activități pe baza unui contract individual de muncă, a unui raport de serviciu, contract de mandat și contract de management;
- b) persoanele care își desfășoară activitatea în funcții electivă sau care sunt numite în cadrul autorității executive, legislative ori judecătorești, pe durata mandatului, precum și membrii cooperatori dintr-o organizație a cooperăției meșteșugărești, ale căror drepturi și obligații sunt asimilate, în condițiile prezentei legi, cu ale persoanelor prevăzute la lit. a);
- c) persoanele care beneficiază de indemnizație de șomaj, pe toată durata efectuării practicii profesionale în cadrul cursurilor organizate potrivit legii;
- d) ucenicii, elevii și studenții, toată durata efectuării practicii profesionale;
- e) pensionarii sistemului public de pensii aflați în invaliditate ca urmare a unui accident de muncă sau boală profesională;
- f) voluntarii care își desfășoară activitatea în cadrul serviciilor de urgență voluntare, în baza contractului de voluntariat, pe perioada participării la intervenții sau la pregătiri în vederea participării la acestea, conform prevederilor O.G. nr. 88/2001 privind înființarea, organizarea și funcționarea serviciilor publice comunitare pentru situații de urgență.

Mai sunt asigurați obligatoriu și:

– angajații români care prestează muncă în străinătate din dispoziția angajatorilor români, în condițiile legii și ale Regulamentelor europene sau acordurilor internaționale privind coordonarea sistemelor de securitate socială, după caz;

² I.T. Ștefănescu, *Tratat teoretic și practic de drept al muncii*, ed. a IV-a. revizuită și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2017, pp. 757-760.